

No: 11 – Mahreç İşareti

YUNDAĞI EL HALISI

Tescil Ettiren
MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 01.09.1996 tarih ve 22744 sayılı Resmi Gazetede ilan edilmiştir. 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname' nin 12 nci maddesi gereğince 01.09.1996 tarihinden geçerli olmak üzere tescil edilmiştir.

Değişiklik İlanı:

15.11.2018 tarih ve 41 sayılı Bülten

01.02.2021 tarih ve 94 sayılı Bülten

Tescil No	: 11
Tescil Tarihi	: 14.11.1997
Başvuru No	: C1996/001
Başvuru Tarihi	: 21.06.1996
Coğrafi İşaretin Adı	: Yuntdağı El Halısı
Ürün Adı	: Halı
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Manisa Büyükşehir Belediyesi
Tescil Ettirenin Adresi	: Merkezefendi Mah. 3819 Sok. No: 80 Yunusemre / MANİSA
Coğrafi Sınır	: Manisa ili

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Yörede halıcılık, XIV. yüzyıla dayanır. Yuntdağı El Halısının ayırt edici özellikleri arasında; motif, renk ve kompozisyon özellikleri, koyu mavi, koyu kırmızı ve bejin hâkim renk olması, ipliklerin boyanmasında doğal boya kullanılması, atkılar ve çözümlerinde yün kullanılması, halının başlangıç ve bitiş kenarlarının gevşek kilim dokusu ile dokunmuş olması ve genellikle uzunca bırakılan saçakların saç örgüsü şeklinde örülmesidir. Sıçandışi ve boncuk motifleri ile süslenmiş ince bantlarla birbirinden ayrılan bordürlerde çınar yaprağı, eli belinde ve rozet motifleri kullanılır. Geometrik hatlardan oluşan mihrabın içinde sekiz köşeli yıldız, eli belinde, çoban aynası, badem çiçeği gibi motifler yer alır. Ortada ise çengel, anahtar benzeri motifler göze çarpar. Yuntdağı El Halısı desenlerine göre yeşilbaş, deveboynu ve düz biçim gibi adlarla anılır.

Halıların boyut özellikleri ve kullanım alanına göre çeşitlerine bakıldığında en çok namazlık halısı(seccade), köşe yaygısı, yastık halısı, minder halısı, heybe halısı, testilik (arheleç) ve yer halısı dokunduğu görülür. Köşe yaygısı adı verilen halılar seccadelerden biraz daha küçük olup, büyük halıların kapatmadığı alanlara serilmek üzere dokunur. Halk arasında arheleç olarak tanınan testilik halıları sırtta testi taşımak amacıyla dokunur. Seccadeden daha büyük Yuntdağı El Halılarına desen ve boyut özelliklerine bakılmaksızın yer halısı denilmekte olup, bu halılar bordür ve zeminde kullanılan desenlere göre karabulut halı, develi halı, yeşilbaş halı, tabakalı halı gibi isimler alırlar.

Kalite	17x30 düğüm/dm ² veya 28x30 düğüm/dm ² arasında
dm ² deki düğüm sayısı	510 - 840
Düğüm tarzı	Türk düğümü(Gördes)
Hav yüksekliği	0,5 cm – 1 cm

Üretim Metodu:

Yuntdağı El Halısı, doğal boyalarla boyanmış yün çözü, atkı ve ilme ipliği ile dokunur. Türk düğümü kullanılır ve halıların ortalama kalitesi 28 x 28, 21 x 30, 27 x 24, 24 x 30 düğüm/dm²'dir. Düğüm sıraları arasında genellikle 2 sıra, yer yer de 3 sıra atkı ipliği kullanılır. Kullanılan atkı ipliğinin rengi genellikle kırmızı veya kahverengi olur. Başlangıç ve bitişteki kilim örgüleri 1 cm – 4 cm arasındadır. Hav yüksekliği 0,5 cm – 1 cm arasındadır. Ayrıca dokumaların kenar sargıları genellikle tek renk olmakla birlikte iki ya da üç renk de olabilir, 15 – 20 cm'de bir mavi, kırmızı, yeşil renkler atlamalı bir şekilde kullanılır.

Yuntdağı El Halısının motif, renk ve kompozisyon özelliklerine ilişkin detaylar aşağıda verilmiştir:

- Kompozisyon:** Yuntdağı El Halısının eski örnekleri, genellikle namazlık halısı tipindedir. Bu halılar tek yönlü ya da çift yönlü mihraplı kompozisyon özelliği gösterir. Halı ve düz dokumaların zemini dört, altı, sekiz veya oniki kareye ayrılır. Bu karelerden her birine tabaka, dokunan örneklere de tabakalı halı ve tabakalı kilim denir. Dokumalar tabaka sayısına göre altı, sekiz tabakalı gibi isimler alır. Halılarda tabakaların içleri halkın ok adını verdiği geometrik motiflerle süslenir.
- Renk:** Kırmızı, krem ve mavi rengin ağırlıklı kullanıldığı görülmekle birlikte, bunların yanı sıra kırmızının ikinci ve üçüncü suyu, mavinin ikinci suyu, sarı, siyah, kahverengi, fes kırmızısı, yağ yeşili, yeşil, devetüyü renkleri de kullanılır. Renkler, doğal boya ile elde edilir. Yuntdağ halılarında yeşil ve beyaz zemin üzerine kırmızı, mavi, kahverengi, sarı, yeşil, siyah ve bej renkler hâkimdir. Renklerin eldesinde kök boya, kırmızı renk veren al toprak, çamur, papatya çiçeği, soğan kabuğu, ayva yaprağı, saman, nar kabuğu, palamut ceviz kabuğu (tetir), ceviz yaprağı, meşe ağacı meyvesi (kobalak) ve meşe ağacı külü kullanılır. Mordan olarak tuz ve şaptan yararlanılmaktadır. Boyama işlemi önceden mordanlama, sonra mordanlama ya da birlikte mordanlama yöntemlerinden herhangi biri kullanılarak

gerçekleştirilebilir.

3. **Motifler:** Yuntdağı El Halısı genellikle mihraplı seccade şeklindedir. Karabulut ile tavuk ayağı motifleri ile bu iki motifin birlikte yer aldığı “bulut / Çin bulutu” motifi halıların kenar suyunda bordür olarak kullanılır. Bu motiflerin kullanıldığı halılar, yörede “Kara Bulut” adı ile tanınır.

Şekil-1: Kara Bulut motifli Yuntdağı El Halısı

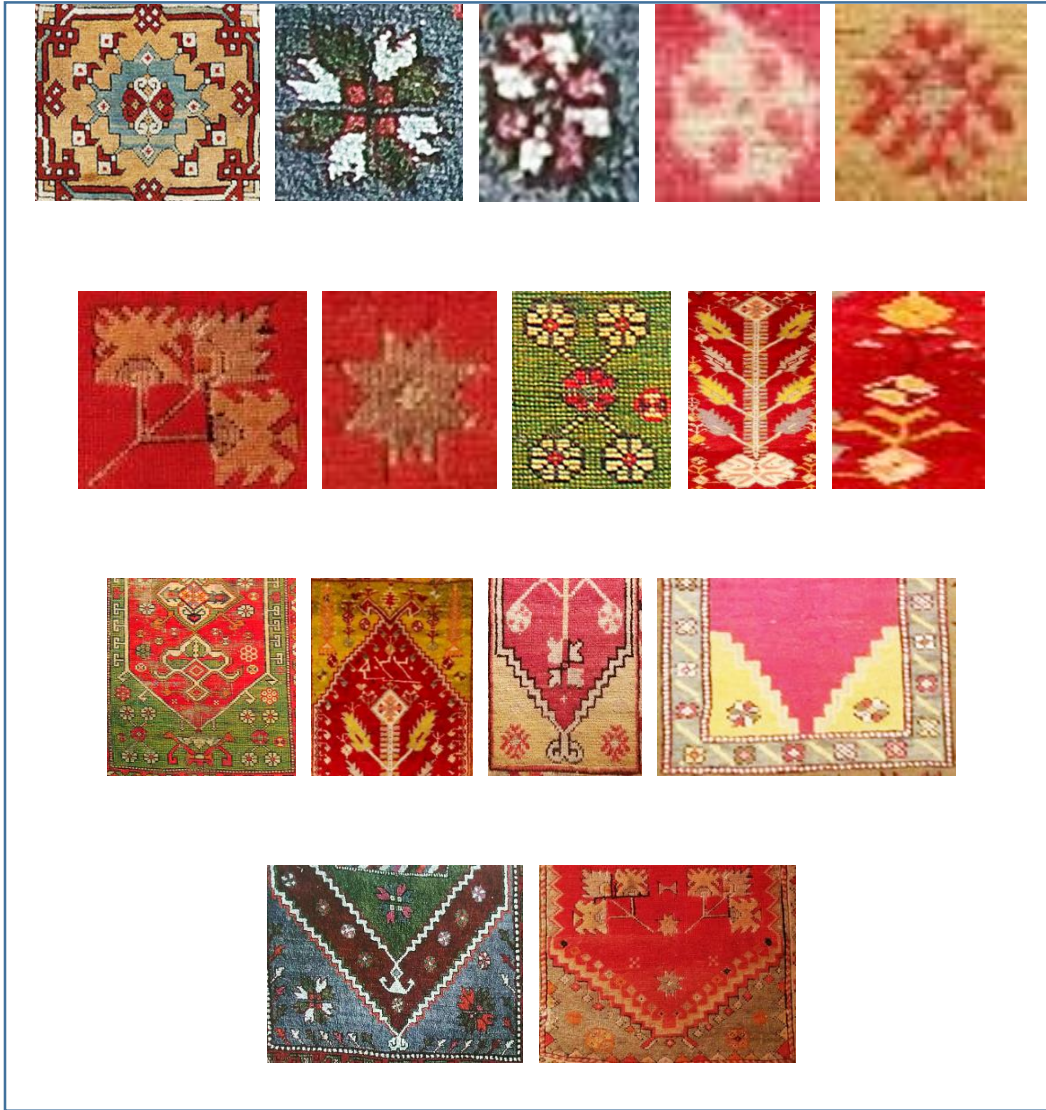
a. Bordür Motifleri:

b. İnce Bordür Motifleri:

c. Zemin Motifleri:

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Yuntdağı El Halıları Manisa ile özdeşleşen, yüzyıllardır üretilen ve yöreyle bilinen halılardır. Üründe kullanılan motifler yöredeki kültürel birikimi yansıtmakta olup, motif, kompozisyon ve renk seçimi ustalık gerektirir. Ürün beşeri unsurlar ve ün bağı ile yöreye bağlı olup yünlerin temini, boyanması ve halının dokunması işlemleri, coğrafi sınır içerisinde gerçekleştirilmelidir. Dokuma sonrası tesviye işlemleri ile yıkama işlemleri coğrafi sınır içinde veya dışında gerçekleştirilebilir.

Denetleme:

Yuntdağı El Halısının denetimi, Manisa Büyükşehir Belediyesi koordinasyonunda, Halk Eğitim Şube Müdürlüğü, Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümünden birer kişi olmak üzere alanında uzman toplam 4 kişiden oluşan denetim mercii tarafından, yılda 1 defa ve gerek duyulduğunda veya şikâyet halinde her zaman gerçekleştirilir.

Denetime ilişkin raporlar, Manisa Büyükşehir Belediyesi tarafından Türk Patent ve Marka Kurumuna her yıl gönderilir. Denetimler üretim, pazarlama ve satış aşamalarına yönelik yapılacaktır.

Denetim aşamalarında özellikle aşağıdaki hususlar kontrol edilecektir:

- dm^2 başına düşen düğüm sayısı.

- Dokumada kullanılan düğüm türü, kullanılan iplik ve doğal boya kullanılması.
- Üretilen halının motif, renk ve kompozisyon özelliklerinin yukarıda belirtilen özelliklere uygunluğu.

Denetim mercii, kamu veya özel kuruluşlarından veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür